

Годунок Ксенія Олександрівна
студентка III курсу
соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Акцент у визначенні нормативно-правового договору робиться на його природі як акта правотворчості, він розглядається як результат досягнення взаємної згоди між суб'єктом владних повноважень, що виражає, насамперед, волю держави, та іншою стороною цього договору, яка представляє певні суспільні інтереси. О. Йоффе визначив нормативно-правовий договір як домовленість двох або декількох осіб щодо виникнення, зміни чи припинення правовідносин. Проте, автор свого часу зазначав, що нормативно-правовий договір належить до нормативно-правових актів, які є єдиними джерелами права.

Той факт, що нормативно-правовий договір може поширювати свою дію не лише на його сторони, відрізняє цей договір від інших договорів, які здійснюють правореалізуючу функцію та носять конкретно-індивідуальний характер. Норми, установлені нормативно-правовим договором, мають юридичне значення не лише для реальних суб'єктів правовідносин, але і для їх потенційних учасників [1, с. 15].

У зв'язку з тим, що нормативно-правовий договір є джерелом права, то для виконання його умов можуть укладатися інші договори, а також створюватися інші джерела права, зокрема нормативно-правові акти. Наприклад, п. 1 ст. 50 Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським Співтовариством та їх державами-членами встановлює зобов'язання України удосконалювати захист прав на інтелектуальну власність з метою забезпечення належного рівня їх захисту. Таким чином, встановлюється правова основа для здійснення Україною подальших юридично-значимих дій на виконання умов цієї Угоди.

Сучасний етап розвитку України характеризується підвищенням значення й ролі нормативно-правового договору при упорядкуванні фінансової діяльності органів держави та місцевого самоврядування. Поряд з тим для фінансово-правової доктрини нормативно-правовий договір як джерело фінансового права є достатньо новим явищем. Це обумовлено, поміж іншим, застосуванням при правовому регулюванні фінансових відносин імперативного методу, відносно невеликим терміном застосування договірних конструкцій при упорядкуванні відносин у сфері публічної фінансової діяльності.

Підвищення ролі договірного регулювання всіх сфер життєдіяльності країни, у тому числі і фінансової, визначається багатьма чинниками. Серед

них можна виділити: докорінне реформування та мобільність фінансових правовідносин; глобалізація економіки; бажання держави урахувати специфіку суб'єктів фінансових відносин, а також проводити ефективну фінансову діяльність; взаємозв'язок приватного і публічного інтересу; неможливість в законодавстві передбачити всі без винятку варіанти розвитку фінансових відносин [2, с. 17].

Суб'єкти фінансових правовідносин не можуть укладати фінансово-правові договори без відповідного дозволу держави, оскільки регулювання фінансових відносин здійснюється імперативним методом. Регулювання фінансових відносин здійснюється саме імперативним методом, підставою для укладання фінансово-правового договору є наявність згоди держави. Вона виступає у формі попереднього дозволу на встановлення норм фінансового права в договірному порядку, що відбивається у фінансових законах.

Фінансово-правові договори характеризуються певними ознаками, а саме: укладаються в рамках здійснення публічної фінансової діяльності; укладаються між учасниками фінансових відносин; мають чітку спрямованість – задоволення публічного інтересу, що передбачає забезпечення збирання, розподілу або використання грошових коштів держави і органів місцевого самоврядування; підстави і умови їх укладення визначені у фінансовому законі.

Для характеристики фінансово-правових договорів як джерел фінансового права необхідні аргументи, які знаходяться у площині порівняння їх ознак з характерними рисами джерел фінансового права. Нормативні фінансово-правові договори укладаються компетентними суб'єктами. Їх повноваження стосовно договірному регулюванню мають обов'язково визначатися у фінансовому законі. Істотною рисою таких договорів є також обов'язкова відповідність їх змісту конституційним приписам і розпорядженням фінансових законів. Такі договори стосуються певних аспектів публічної фінансової діяльності. Зміст фінансово-правового договору визначає перед усім предмет регулювання, а саме відносини у сфері формування, розподілу і використання коштів публічних фондів. Фінансовим законодавством передбачені чітка процедура їх укладання; неможливість в односторонньому порядку змінити або відмовитись від виконання договірних умов; обов'язкове їх офіційне оприлюднення.

Нормативний фінансово-правовий договір – це правовий акт, що має на меті забезпечення реалізації публічних інтересів, укладається між двома або більш суб'єктами фінансового права, виражає їх погоджену волю, направлений на правове регулювання відносин у сфері публічної фінансової діяльності та є формально визначеним, нормативним, обов'язковим та загальновідомим [3, с. 68].

На мою думку доречно було б зазначити, що для подальшого вдосконалення практики застосування нормативних фінансово-правових договорів необхідно закріпити у фінансовому законі: коло питань, по яких можуть укладатися такі договори; строки і порядок їх обнародування або доведення до відома відповідних осіб та набуття ними чинності; коло осіб, які мають право ініціації, прийняття таких угод; обов'язкову участь зацікавлених сторін у підготовці проектів нормативно-правових договорів.

Список використаних джерел:

1. Пархоменко Н.В. Джерела права: теоретико-методологічний засади: дис. док. юрид. наук / Н.В. Пархоменко. – Київ – 2009. – 44 с.
2. Чемерис І.В. Фінансове право / І.В. Чемерис // Джерела фінансового права – 2010. – №4. – С. 154
3. Рубійко К.В. Джерела фінансового права / К.В. Рубійко // Проблематика джерел. – 2009. – №4. – С. 154

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Сідор М.І.

Глуценко Ольга Миколаївна
*студентка I курсу магістратури
судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОКРЕМИХ МЕХАНІЗМІВ ГАРАНТУВАННЯ ПРАВА НА ПУБЛІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ

В умовах сучасності особливої важливості набуває транспарентність діяльності органів державної та муніципальної влади. Механізм доступу до інформації про їх діяльність врегульовано Законом України «Про доступ до публічної інформації» (далі – «Закон»). Законом визначаються і певні гарантії права на доступ до публічної інформації, зокрема, встановлення юридичної відповідальності, парламентський, державний та громадський контроль [2]. Ефективність зазначених способів захисту залежить від досконалості нормативного забезпечення їх застосування.

Аналізуючи положення ч. 1, ч. 2 ст. 3 Закону приходимо до висновку, що гарантом доступу до публічної інформації виступають її розпорядники, які також зобов'язані забезпечувати доступ до неї. З цього випливає певний конфлікт інтересів, оскільки безпосереднє забезпечення права і його гарантування одним і тим же суб'єктом нівелює всю суть такого гарантування. Для прикладу, таке явище простежується в процесі